

**Laetitia
Colombaniová**

Vířazky

Laetitia Colombaniová

Vířazky

Laetitia Colombaniová

Vítezky

Preložil Alexander Halvoník

ODEON

Laetitia Colombani
LES VICTORIEUSES

Copyright © *Éditions Grasset & Fasquelle, 2019*
Translation © 2020 by Alexander Halvoník
Jacket design © 2020 by Nikola Janíčková
Slovak edition © 2020 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-7197-5

Mojej matke

Mojej dcére

Všetkým ženám justičného paláca.

*„Dokiaľ budú ženy plakať, budem bojovať.
Dokiaľ budú deti hladovať a mrznúť,
budem bojovať (...)
Dokiaľ bude na ulici jediné dievča,
ktoré sa predáva, budem bojovať (...)
Budem bojovať, budem bojovať, budem bojovať.“*

WILLIAM BOOTH

*„Je isté, že mŕtvi sa túlajú po miestach,
kde žili, akoby podľa zákona preskupovania
ich pamiatkou nasiakla zem.“*

SYLVAIN TESSON

Veľmi ľahké chvenie

Dlažba je ľadová.

To mi chodí hlavou, ako tu tak ležím

S čelom proti stropu, namiesto rúk kríže.

Volím si to miesto za domov svoj večný.

Modlím sa tu túžobne. Len to mi pomôže.

Medzi tými múrmi budem platná väčšmi.

Pre svet som stratená, som však s ním spojená.

V jeho srdci ostávam, z diaľky mu oddaná.

Plnosť tu cítim viac než v ruchu ulíc a okolí,

V tejto kobke neruší ma hrmot súkolí.

Tu zavriem oči a odriekam modlitbu pokory.

Modlím sa za tých, čo sú v núdzi.

Za tých, čo život zranil a podlomil,

Opustených bez pomoci naporúdzi.

Modlím sa za tých, ktorých chlad a hlad umoril,

Čo stratili nádej a chuť žiť.

Modlím sa za tých, čo nemajú už vôbec nič.

*Nech modlitba stúpa medzi tým kamením
Do krásneho sadu, peknej záhrady,
Po stenách kaplnky, v zime ľadových,
Von z cely prítiesnej, čo prideli mi úrady.*

*Vy, čo blúdite krížom-krážom po svete,
Tancujte svoje tance a svoje piesne spievajte.
Som s vami v temnote, ale aj v tom tichu
A modlím sa.*

*Ak by ste v tom hluku a zmätku
Nešťastnou náhodou padali,
Aby ste našli mocnú ruku,
Ruku priateľa,
Čo zachytí a zdvihne vás,
Čo nebude súdiť a vráti zas
Do ohromného víru života,
Aby ste mohli ďalej tancovať.*

Neznáma sestra
Kláštor dcér Križa
19. storočie

1. KAPITOLA

Paríž týchto dní

Všetko sa udialo rýchlosťou blesku. Solène práve vychádzala s Arthurom Saint-Clairom zo súdnej siene. Chystala sa mu povedať, že sa jej nepozdáva rozsudok, ktorý proti nemu vyniesol sudca, a že nerozumie, prečo sa celý čas správal k nemu tak prísne. Nestihla to.

Saint-Clair sa vrhol k sklenenej bariére a preskočil ju.

Vyskočil z chodbičky na šiestom poschodí justičného paláca.

V nasledujúcich okamihoch trvajúcich celú večnosť sa telo vznášalo v prázdnote. Vzápätí sa o nejakých dvadsaťpäť metrov nižšie roztrieštilo na dlažbe.

Solène si na ostatné nespomína. Scény sa jej vyja-vovali len sporadicky a v spomalenom tempe. Predtým než sa zosypala, určite vykrikla. Prebrala sa v izbe s bielymi stenami.

Pamätala si, ako lekár vyslovil slová: *burn out*. Najprv Solène nevedela, či patrili jej alebo jej klientovi. No niť príbehu sa napokon predsa len scelila.

Dlho vedela, že vplyvného podnikateľa Arthura Saint-Claira vyšetrovali za daňové podvody. Vedela všetko o jeho živote, manželstvách a rozvodoch, o jeho milenkách, o alimentoch, ktoré platil bývalým ženám a ich deťom, o darčekom, čo im prinášal zo zahraničných ciest. Navštívila jeho vilu v Sainte-Maxime, jeho honosné kancelárie, nádherný byt v VII. parížskom okrese. Prijímala jeho dôvernosi a tajomstvá. Solène sa celé mesiace pripravovala na pojednávanie, nič nenechávala na náhodu, neľutovala večery, dovolenky, sviatky. Bola pracovitá, dôkladná a svedomitá – skrátka skvelá advokátka. V advokátskej kancelárii, kde pracovala, všetci oceňovali jej kvality. Každý vie, že v súdnej praxi existuje i niečo ako právne riziko. Aj Solène to vedela, no až taký prísny rozsudok by nečakala ani vo sne. Sudca trval na nepodmienečnom väzení pre jej klienta, náhrade škody za milióny eur a úrokov z omeškania. Odsúdený by sa celý život nevymotal z platieb. Hanba, spoločenská degradácia. Saint-Clair to neuniesol.

Radšej sa hodil do prázdna obrovskej svetelnej šachty nového parížskeho justičného paláca.

Architekti mysleli na všetko, len na toto nie. Vytvorili elegantnú budovu s dokonalým dizajnom, naozajstný „palác zo skla a svetla“. Vybrali fasády vysoko odolné proti hrozbám atentátov, nainštalovali bezpečnostné stĺporadia, zariadenia na kontrolu vchodov a najmodernejšie kamerové systémy. Priestor

priam prepchali senzormi na detekciu narušenia, dverami s elektronickým prístupom, núdzovými linkami, najmodernejšími zvukovými signalizátormi a displejmi. Tvorcovia však vo svojich plánoch jednoducho pozabudli, že spravodlivosť vykonávajú ľudia pre iných ľudí, nezriedka zúfalých. Pojednávacie miestnosti sa nachádzajú na šiestich poschodiach, ktoré sa dvíhajú nad átrium s rozlohou 5 000 m². Pod dvadsaťpäť metrov vysokým stropom je priestor, z ktorého sa človeku môže zakrútiť hlava. To v odsúdencoch, nad ktorými spravodlivosť práve vyniesla rozsudok, môže vyvolať kadejaké myšlienky.

Vo väzeniach niekoľkonásobne zvýšili počet bezpečnostných sietí, aby sa znížili riziká samovraždy. No v novom justičnom paláci sa nič také nestalo. Spojovacie chodby opatrili iba jednoduchými sklenenými zábranami. Na prekonanie zábradlia a na vyskočenie stačilo Saint-Clairovi urobiť jediný krok.

Solène ten obraz ustavične prenasleduje. Nemôže naň zabudnúť. Neustále má pred očami obraz svojho dokaličeného klienta na mramorovej dlažbe paláca. Premýšľa o jeho rodine, deťoch, zamestnancoch. Bola posledná, čo s ním hovorila, keď si k nemu prisadla. Gniavi ju pocit viny. Kde sa zmýlila? Čo mala povedať a urobiť? Mohla predvídať a rátať s najhorším? Dokonale poznala Saint-Clairovu osobnosť, no jeho skutok zostáva pre ňu tajomstvom. Solène na tom mužovi nepobadala beznádej, známky psychického zrútenia či

iné náznaky časovanej bomby, ktorá v ňom už akiste tikala.

Výbuch, ktorý práve zažila, rozvrátil i jej život. Aj Solène sa zrútila. V nemocničnej izbe s bielymi stenami trávila svoje dni za zatiahnutými žalúziami a sotva sa vládala pohnúť. Svetlo jej pripadalo neznesiteľné. Najmenší pohyb ju stál priam nadľudské úsilie. Z advokátskej kancelárie dostávala kvety, povzbudzujúce správy od kolegov, no na ich čítanie sa nezmohla. Má poruchu ako auto odstavené bez paliva na kraji cesty. Porucha nastala v štyridsiatom roku jej života.

Burn out... v angličtine ten termín pôsobí akosi ľahšie a košatejšie. Určite znie lepšie ako *vyhorenie*. Spočiatku Solène nechcela uveriť. To predsa nie je ona, nie, to sa jej netýka. Ona predsa nemá nič spoločné s krehkými osôbkami, ktorých svedectvá zaplňajú stránky ženských časopisov. Ona bola vždy silná, aktívna, v pohybe. Vždy si pripadala ako-tak harmonická, aspoň si to o sebe myslela.

Pracovná preťaženosť dnes trápi mnohých, hovoril jej psychiater tichým a rozvážnym hlasom. Odriekal premúdre slová, ktorým sotva rozumela: sérotonín, dopamín, noradrenalín a názvy kadejakých anxiolytík, benzodiazepínov, antidepresív. Predpisoval jej pilulky, večer na spanie, ráno na prebudenie. Prášky, ktoré pomáhajú žiť.

Všetko sa pritom začalo tak dobre. Narodila sa v bohatej štvrti a bola inteligentné, vnímavé a usilovné dieťa, od ktorého sa veľa očakávalo. Spolu s malou sestričkou vyrastala v rodine profesorov práva. Školy zvládla bez problémov, v dvadsiatich dvoch rokoch ju prijali do advokátskej komory a získala miesto spolupracovníčky v renomovanej advokátskej kancelárii. Doposiaľ ju nestihlo nič, čo by stálo za zmienku. Pravdaže, až na tie návaly práce, víkendy a noci, dovolenky strávené nad súdnymi spismi, deficit spánku, neprestajné pojednávania, schôdzky s klientmi. Život sa okolo nej valil plnou rýchlou ako vlak, ktorý sa nedal zastaviť. Isteže, bol tu Jérémy, muž, ktorého mala najradšej na svete. Na Jérémyho jakživ nezabudne. Nechcel dieťa, ani žiadne záväzky. Povedal jej to na rovinu a jeho postoj jej vyhovoval. Solène nepatrila medzi ženy, ktorých snom je materstvo. Nevedela sa vžiť do sveta mladých báb, čo s vyľahanými rukami tlačia po chodníkoch kočíky. Rada prenechala to potešenie sestričke, ktorá sa v role mamičky pri sporáku priam vyžívala. Solène priveľmi záležalo na vlastnej slobode - aspoň si to namýšľala. Jérémy a ona si žili každý pre seba. Boli moderným párom - milovali sa, ale zostali nezávislí. Rozchod nebol pre Solène na programe dňa. Pristátie však bolo o to drsnejšie.

Po niekoľkých týždňoch liečenia konečne opustila izbu s bielymi stenami a vyšla si na prechádzku po parku. Psychiater na lavičke vedľa nej ju za úspešnú

liečbu vychvaľoval ako malé poslušné dieťa. Uisťoval ju, že ak sa bude ďalej poriadne liečiť, čoskoro sa vráti domov. Solène táto novina nepotešila. Nemala predsa záujem ocitnúť sa vo svojom veľkom byte sama bez akéhokoľvek cieľa a bez jasných plánov.

Zaiste, mala trojizbový byt v krásnej štvrti, ale to miesto jej pripadalo chladné a velikášsky neosobné. Kdesi v jej skrinách ešte vždy spočíval kašmírový sweater, ktorý si zabudol Jérémy a ktorý si ona občas potajomky natiahne. Sú tam aj americké čipsy bez chuti, ktoré nadovšetko miloval a ktoré, nevediac prečo, ešte vždy nakupovala v supermarkete. Solène totiž čipsy nejedáva. Šušťanie vreciek v kine počas filmu alebo počas televízneho vysielania ju vyvádzať z miery. Dnes by však dala aj pol kráľovstva za Jérémyho šušťanie. Telo pri tele na gauči a šuchot jeho čipsov.

Do kancelárie sa viac nevráti. Nič zlé tým nesledovala. No už pri pomyslení, že prechádza dverami justičného paláca, sa jej dvíhal žalúdok. Ešte dlho sa mu bude vyhýbať. Vzdá sa funkcie, dá sa *uvoľniť*. Tento ustálený termín predsa nevyklučuje možnosť návratu. Návrat však neprichádza do úvahy.

Solène sa prizná psychiatrovi, že má strach opustiť sanatórium. Nevie si totiž predstaviť život bez práce, bez termínov, bez schôdzok, bez povinností. Bojí sa, že bez kotvy zablúdi. *Urobte niečo pre druhých*, hustí

do nej psychiater, *neskúsili by ste to s dobrovoľníctvom...?* Solène by niečo také ani na um nezišlo. Kríza, ktorou prechádza, je *krízou zmyslu*, pokračuje doktor. *Treba vyjsť zo seba, obrátiť sa k druhým, nájsť si dôvod, prečo ráno vstať z postele. Človek musí byť niečomu alebo niekomu užitočný.*

Prášky a dobrovoľníctvo sú všetko, čo jej vedel ponúknuť? Vari mu jedenásť rokov v zdravotníctve poslúžilo len na to, aby mohol rozdávať takéto rozumy? Solène je rozčarovaná. Nemá nič proti dobrovoľníckym aktivitám, ale ducha Matky Terezy v sebe naozaj nikdy nezacítala. Nemala potuchy, komu by už tak v svojom stave mohla pomôcť, najmä keď sa sama ledva domotá do postele.

Skúste to, nedal sa odbiť pri podpisovaní prepúšťacieho protokolu psychiater.

Doma Solène celé dni polihuje na gauči, listuje v časopisoch, až kým nezistí, že ich kupovala zbytočne. Telefonáty a návštevy príbuzných a priateľov ju nezbavili melanchólie. Do ničoho sa jej nechce, nežiada sa jej púšťať do rozhovorov. Všetko ju otravuje. Bez cieľa blúdi po byte zo spálne do obývačky. Z času na čas zíde do lahôdkarstva a predtým než znova zaľahne, zastaví sa v lekárni doplniť zásoby liekov.

V jedno také nečinné odpoľudnie – teraz boli všetky rovnaké – sa usadila za počítač, za najnovší mo-

del MacBooku, ktorý jej krátko pred jej vyhorením darovali kolegovia k štyridsiatke a ktorý si dovedy veľmi neužila. Dobrovoľníctvo. Napokon, prečo nie? Vyhľadávač ju zaviedol na stránku Parížskej radnice, zverejňujúcu inzeráty občianskych združení. Názov domény ju prekvapil: *angazujemsa.fr*. Zamestnanie za jeden klik! To sľubovala úvodná stránka. Nachádzalo sa tam množstvo otázok. Kde chcete pomáhať? Komu? Ako? Solène netušila. Menu na paneli ponúkalo názvy jednotlivých zamestnaní a aktivít: gestor workshopu gramotnosti pre analfabetov, návštevník v domove pre alzheimikov, roznášač potravinových darov na bicykli, ochranca bezdomovcov pred nočnými krádežami, poradca v zadlžených domácnostiach, organizátor vzdelávania pre znevýhodnené skupiny, moderátor občianskych debát, záchranca týraných zvierat, asistent pomoci utečencom, poradca pre dlhodobu nezamestnaných, distribútor jedla, konferencií v domovoch dôchodcov, navštevovateľ nápravných zariadení, moderátor programov v nemocniciach, hlavný správca solidárnych šatníkov, poručník hendikepovaných študentov, telefonická služba SOS Priateľstvo, tréner aktov prvej pomoci. A ešte aj ponuka na zamestnanie *anjela strážneho*. Solène sa iba trpkopousmeje, keď si položí otázku, kam sa podel ten jej. Musel zaletieť veľmi ďaleko a cestou sa zrejme stratil. Keď si znechutene uvedomí, akú záplavu informácií stránka obsahuje, skončí s prehľadávaním. Všetky tieto aktivity sú zaiste šlachetné a zasluhujú si podporu.

Odrádzala ju však myšlienka, že si bude musieť vyberať z takého množstva možností.

Čas. Isteže, občianske združenia rátajú s jej časom. No dozaista najťažšie je poskytnúť svoj čas nejakej spoločnosti, v ktorej záleží na každej sekunde. Skutočná angažovanosť totiž vyžaduje obetovať veľa času. Času by mala Solène nadostač, no ukrutne jej chýba energia. Nechce sa len tak bezhlavo do niečoho vrhnúť. Všetko bolo príliš náročné a vyžadovalo si to celého človeka. Radšej by obetovala peniaze – to je totiž to najľahšie, čo by mohla urobiť.

Kdesi vo vnútri však cítila, že nemá dosť odvahy zavrhnúť tieto príležitosti. Napriek tomu by najradšej zaklapla MacBook a vrátila sa na gauč. Pospať si hodinku, mesiac, rok. Otupiť sa liekmi, na nič nemyslieť.

No skôr než to urobí, niečo ju upúta. Nenápadný inzerát umiestnený celkom naspodku stránky. Zopár slov, ktoré dovtedy nezbadala.

2. KAPITOLA

Misia verejný spisovateľ. Spojte sa s nami.

Po prečítaní inzerátu Solène zacítila zvláštne chvenie. *Spisovateľ*. Stačilo jediné slovíčko – a všetko je napäť.

Stať sa advokátkou, to určite nebolo jej misiou. Za detských čias mala Solène bujnú obrazotvornosť. Ako dievča preukazovala mimoriadne schopnosti vo francúzštine. Jej učitelia sa zhodovali v názore, že má talent. Napísala celé zošity básničiek a poviedok, ktoré neustále neúnavne vymýšľala. V kútiku duše snívala, že sa stane spisovateľkou. Už sa videla, ako celý život sedí za písacím stolom s mačkou na kolenách ako Colette. Vo *svojej izbe*, ako jej obľúbená Virginia Wolfová.

Keď sa zdôverila so svojím plánom rodičom, zachovali sa viac ako zdržanlivo. Obaja boli profesormi práva a na poslanie umelca hľadeli krivým okom. Spisovateľstvo bolo pre nich niečo scestné, neznáme, na hony vzdialené od ich vychodených chodníčkov. Podľa nich si treba vybrať seriózne, spoločensky uznávané povolanie. Len také sa im rátalo.